

BALUWA YA PAULO KWA WAEFESO ULONGOELO

Baluwa kwa Waefeso yawandikagwa mwo lupisi luligane na ulu lupisi iwandikwe ibaluwa kwa Wakolosai mwo mwaka wa milongo mtandatu kulawa aho Yesu eze elekwe. Awandike baluwa ino, aketambula mwenye kugamba ni Mwigala Ulosi Paulo 1:1. Wamanyi wengi wazumilana kugamba Paulo niye awandike ibaluwa ino hamwenga na kugamba yaswesa imilamsile yakwe enga ivo ili mwe baluwa kwa Wakolosai. Kwaivo elo baluwa ino yadahika neitailwa yenezwe mwa mafyo yamwenga ya want'hu wakumhuwila Kilisito mwo mkowa uwo. Naho Paulo atambalisa kugamba umwo andaga akawandika ibaluwa ino andaga mwe divugailo 3:1;1:1 na 6:20. Paulo amwink'haga Tikiko ibaluwa ino aigale kwa mafyo ya wahuwila wa Kilisito ya uko Efeso umwo andaga mwe nt'hambo yakwe ya kuita uko, 6:21-22.

Efeso wandaga ni mzi mkulu vitendese, naho nuwo wandaga mzi mkulu wo useuta wa Kiloma mwo mkowa wa Asia ndodo. Naho Efeso noumanyikisa kugamba uko kwandaga na nyumba ya mnungu mvele ywe Kigiliki etangagwa Atemi, Imitendele 19:23-31. Difyo dya wahuwila wa Kilisito dya uko Efeso dyakongaga kwa ludole mna mazuwa ivo yagendeelaga dyonyelaga. Ugubulo 2;1-7

Paulo atambalisa mwe hant'hu ha nk'hongo ye

baluwa yakwe, ivo Mnungu awasagule want'hu wakwe na kuwayokola kulawa mwo wavu wawe kwa sila ya Yesu Kilisito. Naho adiliganya difyo dya wahuwila wa Kilisito no mwili, na Kilisito akanda nuwo mtwi wakwe. Naho aliganyiza zengo na Kilisito, naye mwenye niye diiwe dikulu dya hank'handu. Mwe hant'hu ha kaidi ye baluwa, Paulo alangiliza kwa wikazi ukuungwa kwa wahuwila wa Kilisito.

Yemndani

Mwo 1:1-2 Paulo aketambula mwenye na kuwalamsa Waefeso.

Akajika, atambalisa mbuli yo undugu uwo wiyaho mgati mwe difyo dya want'hu wakumhuwila Kilisito na Kilisito mwenye. 1:3-3:21

Naho Paulo awandika ivo want'hu wakumhuwila Kilisito ivo wakuungwa kwikala. 4:1-6:20.

Kwo uheelo Paulo alonga mbuli za kubindiliza 6:21-24.

¹ Miye Paulo, Mwigala ulosi ywa Yesu Kilisito kwaviya aangile Mnungu, nawawandikilani nyuwe want'hu wa Mnungu wa Efeso, wahuwilwa mwo kulunganywa na Yesu Kilisito.

² Nawalombezalani uwedi no utondowazi kulawa kwa Mnungu Tati yetu na Zumbe ywetu Yesu Kilisito,

Uvikilwa wa kimp'heho mwa Kilisito

³ Atogolwe Mnungu eli Ise dya Yesu Kilisito, kwaviya mwo kulunganywa na Kilisito kakivikila na kukink'ha mageleko yose ye kimp'heho uko kulanga. ⁴ Kukongela aho isi ino ikei kuumbigwa,

Mnungu nakakisagula kinde wakwe mwo kulunganywa na Kilisito, vileke kinde wasuntigwa hameso hakwe haheina lema.

⁵ Kukongela aho kale mwenye Mnungu nakakitalazila suwe kinde wanawe kwa sila ya Yesu Kilisito, nivo aungile ne kitalo chakwe. ⁶ Ivo kintogoleni Mnungu kwa wedi wakwe mkulu akink'hile kwombokela mwanawe amuungise. ⁷ Kugamba kwa sakame yakwe Yesu, suwe kikombolwa, kiusilwa wavu wetu. Nuko kugamba wavu wetu wauswa, nivo wili ukulu we uwedi wakwe, ⁸ akink'hile haheina kihimo!

Kwa ubala wose na umanyi. ⁹ Mnungu adamanyaga kiya aungaga, niyo akink'ha kumanya mzungu wandaga ukei kumanyika uwo aungaga kuudamanya kombokela kwa Yesu Kilisito. ¹⁰ Mzungu uwo nowize ukintizwe ni Mnungu aho lupisi lwakwe lukabula, ni kuwaduganya viumbwa vose kwo ulanga na mwe isi, wose wakanda walongozwa ni Yesu Kilisito.

¹¹ Mwo kulunganywa na Yesu, suwe kitendigwa wakipe wo ukombolwa kuligana naivo kiikilwe mizungu, kwa diya Mnungu aungile kudamanya kila kint'hu kwa ulamuzi wakwe no kuunga kwakwe. ¹² Suwe kilongole kumhuwila Kilisito chaungwa kuutunya ukulu wa Mnungu. ¹³ Nanywe wa mataifa matuhu, mnda want'hu wa Mnungu aho mwize mwive ulosi we kindedi, Imbuli Yedi iyo iwegaileni ukombolwa. Mumhuwila Kilisito, Mnungu naye niyo awagelani kiwalo kwa kumink'hani Muye ywa Mnungu uyo alaganaga naawenk'heni. ¹⁴ Uyu Muye msuntilwa nicho

kiwalo kugamba nekihokele kiya Mnungu agambile naawenk'he want'hu wakwe, no kukink'ha ikindedi kugamba Mnungu naawenk'he ukombolwa ukint'hile awant'hu wakwe. Nekiitunyeni uwedi wakwe mkulu vitendese!

Paulo awalombezela Waefeso

¹⁵ Kwa ivo kukongela aho nevaga umhuwi wenyu mwa Zumbe Yesu na lukunde lwenyu kwa want'hu wose wa Mnungu, ¹⁶ higendeelesa kumtogola Mnungu kwajili yenyu. Nawakumbukilani kila hamvika Mnungu, ¹⁷ na kumlombeza Mnungu ywa Zumbe ywetu Yesu Kilisito, Tate mta ukulu awenk'heni Muye ywakwe akuunga awenk'heni umanyi na kumgubuilani adahe kummanya Mnungu. ¹⁸ Naho namlombeza Mnungu agubule mioyo yenyu idahe kuwona ung'azi wakwe vileke mmanye dikawiilo diya awetangileni no ukulu utendese wo uvikilwa awaikile want'hu wakwe, ¹⁹ naho mmanye ivo udahi wakwe wili mkulu vitendese kwetu suwe kikuhuwila. Udahi uno ukudamanya ndima mndani mwetu, uligana no ludole ludya lukulu lutendese, ²⁰ ulo lumuuyule Kilisito, niyo lwamwiika kulume kwakwe uko kwe mbingu. ²¹ Uko, Kilisito kanda niye mkulu wakila uzumbe na udahi na ludole na ukulu, niye mkulu kujink'ha ukulu wose umanyike mwe isi ino na mwe isi iyo ikwiza. ²² Mnungu kaika vint'hu vose hasi yo udahi wa Yesu, niyo amwink'hiza kwe difyo dya wahuwila wa Kilisito ande mkulu mwe vint'hu vose. ²³ Wakumhuwila Kilisito wose, nuwo umwili wakwe Kilisito, naho

nuko kukint'ha kwakwe yehe akugela kukint'ha kila kint'hu na kila hant'hu.

2

Kulawa mwe file no kuuyuka

¹ Nyuwe mwandaga mfa kwajili ya malema no wavu wenyu. ² Amazuwa yadya, mwekalaga mkatimila ivo wiihi we isi ino, niyo mwanda mwawategeleza wakulu wa mp'hepo yano udahi kwo ulanga, yadya ivi haluse yakuwekaila want'hu hewe kumhuwila Mnungu. ³ Naivo suwe chose nekinda enga woho, kikekala kutimila kumunk'wamunk'wa munk'hwa kwiihile kwe isi, no kudamanya mbuli zikuibwedeza imili yetu ne zifanyanyi zetu. Naswe ivo kili mwo wavu, kinda enga woho, nekiwagilwa kusulumizwa ni maya ya Mnungu. ⁴ Mna Mnungu ni mta mbazi zitendese kakiunga kwa lukunde lukulise, ⁵ hata uneva nekinda kibanika kwajili yo wavu, kakitenda wagima hamwenga na Yesu Kilisito. Nyuwe myokolwa kwa uwedi wa Mnungu. ⁶ Kwa kulunganywa na Yesu Kilisito, Mnungu kakiuyula hamwenga naye kinde mazumbe hamwenga naye uko kulanga. ⁷ Nivo aungile kukilagisa kwa want'hu wa mazuwa yakwiza, ukulu wa uwedi wakwe uwo akink'hile kwa kise mwo kulungana kwetu na Yesu Kilisito. ⁸ Kwaviya myokolwa kwa mbazi za Mnungu kombokela umhuwi. Mbuli ino hailaile kwa kukombeka kwenyu, idi ni ngeleko kulawa kwa Mnungu. ⁹ Naho hiyo kwa udamanyi wenyu, mnt'hu yeyose anase kukeduvya. ¹⁰ Mnungu niye akiumbile ivi kili, naho kwa kulunganywa

hamwenga na Yesu Kilisito, nakakiumba vileke kikale wikazi we mitendele iyedi akiikile lumwe vileke kiidamanye.

Uhamwenga mwa Yesu

¹¹ Nyuwe want'hu mwelekwe hi Wayahudi, mkwitangwa, hewe vinilwe, ni Wayahudi wakuketanga wenye, wavinilwe, kwa kiya wakuitendela imili yawe, kumbukileni ivo mwandaga aho nk'hongo. ¹² Lupisi udyu nyuwe mwandaga homwiinanaye Kilisito. Nomnda kuse ya Waizilaeli, naho hamwandaga want'hu wasatulwe ni Mnungu. Mwandaga homwiina chochose mwe ndagano, mwe yadya Mnungu alongaga na want'hu wakwe kukawiila, naho mwekalaga mwe isi ino homwiina makawiilo, naho enga want'hu hewe mmanyize Mnungu aha he isi. ¹³ Mna haluse kwa kulungana na Yesu, nyue mwandile hale aho nk'hongo, mnda hagihi kwombolela sakame ya Kilisito. ¹⁴ Kwaviya, Kilisito mwenye kakigaila utondowazi, kwa kuwatenda Wayahudi, na want'hu hi wayahudi kunda kint'hu kimwenga. ¹⁵ Yesu ausaga miko ya Wayahudi, ne miko ne nk'hanana, inde kugamba, mwe nk'holo izo zimbuli, adamanye lukolo lumwenga mwo kulunganywa naye, mwe kuudamanya ivo kegala utondowazi. ¹⁶ Kwa file yakwe, Kilisito auusaga unk'hondo wawe, naho kwa msalaba wakwe, Yesu kazilunganya zink'holo izo zinde kint'hu kimwenga, no kuwavuza kwa Mnungu. ¹⁷ Ivo, Yesu ezaga kubilikiza Mbuli Yedi yo utondowazi kwa nyuwe want'hu hi Wayahudi mwandagaga hale na

Mnungu, naho kwa Wayahudi awo wandaga hagihi na Mnungu. ¹⁸ Haluse kwasila ya Yesu Kilisito, suwe chose, Wayahudi na hi Wayahudi, chadaha kuita kwa Tate kombokela Muye ywa Mnungu yumwenga.

¹⁹ Ivo elo, nyuwe hi wayahudi hiyo wageni naho, naho hiyo want'hu wa kuse. Nyuwe mwi want'hu wa hamwenga na want'hu wa Mnungu, naho nyuwe ni want'hu wa mp'huga ya Mnungu. ²⁰ Nyuwe nanywe mzungigwa mwe zink'hongelo ziikigwe ni wegala ulosi na walotezi, Yehe mwenye Kilisito Yesu niye diiwe dikulu dye nk'hongelo. ²¹ Yehe niye akudinula dizengo dyose no kudiluganya mpaka dinde nyumba ya Mnungu suntilwa aikilwe Zombe. ²² Kwa kulunganywa hamwenga na Yesu, nyuwe nanywe mwazengwa hamwenga na watuhu wose mnde ukalo wa Mnungu kwombokela Muye ywa Mnungu ywakwe.

3

Mabilikizi ya Paulo kwa want'hu hi Wayahudi

¹ Kwaivo, Miye Paulo mvugailwa ywa Yesu Kilisito, nalombeza Mnungu kwajili yenyu want'hu hi Wayahudi. ² Ikindedi mwiva kugamba kwa mbazi zakwe Mnungu nakanink'ha indima ino niidamanye kwajili yenyu. ³ Mnungu kanigubuilda mzungu wakwe ukefisile no kunitenda nimanye kwa sila ya magubuildo. Hiwandika kwa uguhi mwe mbuli ino, ⁴ Naho mnasoma ayo niwandike nomdahe kumanya ivo nikimanyize kinyele cha Kilisito. ⁵ Aho kale

want'hu hawagambilagwa kinyele icho, mna haluse Mnungu kawagubula wegala ulosi na walotezi wa Mnungu wakwe wasuntilwa, kwa sila ya Muye msuntilwa. ⁶ Ikinyele chenye ni iki. Kwe sila ye Mbuli Yedi, want'hu hi Wayahudi wapata ndala hamwenga na Wayahudi mwo kuvikilwa ni Mnungu, woho nawo ni vilungo mwo mwili uudya, naho kwa hamwenga wahokela mwa yadya Mnungu awenk'hile lagano kwa sila ya Yesu Kilisito.

⁷ Miye hitendigwa kunda mndima we Mbuli Yedi, no uwedi anink'hile Mnungu kwa udahi wakwe mkulu. ⁸ Miye ni mdodo vitendese mwa want'hu wose wa Mnungu mna Mnungu kanilagisa uwedi wakwe vileke niwabilikize want'hu hi Wayahudi ugoli wakwe Kilisito hewiina kihimo, ⁹ naho niwatende want'hu waone mzungu wa Mnungu ukefisile ivo ukudamanywa, Mnungu muufi we vint'hu vose nakafisa kinyele iki kukongela aho nk'hongo ye vint'hu vose, ¹⁰ vileke inde haluse, kwe sila ya want'hu wamhuwile Kilisito, wakulu wa kulanga na wata udahi, wadahe kubunk'hula mzungu wa Mnungu ivo wili wi hengi. ¹¹ Mnungu nakadamanya imbuli iyo kutimila dia alongaga dya mazuwa ya ulu na ulu, idyo atendile kwa sila ya Kilisito Yesu Zumbe ywetu. ¹² Kwaviya chamhuwila Kilisito, chakeduvya, naho kina udahi wa kuita hameso ya Mnungu kikanda ne kindedi akukihokela. ¹³ Naivo namlombeza Mnungu msekusokezwa kwa masulumizo hupata kwajili yenyu kwaviya ayo ni kwajili ye nt'hogola yenyu nk'hulu.

Lukunde lwa Yesu

¹⁴ Kwaivo nafika madi kulombeza hameso ha Tate, ¹⁵ uyo ichotoko che zink'holo ze vint'hu vose mwe isi na kwo ulanga. ¹⁶ Namlombeza Mnungu viligane no ukulu we wedi wakwe utendese, awenk'heni nguvu kwa udahi wa Muye ywa Mnungu ywakwe, mtoge mioyo yenyu, ¹⁷ naho nalombeza Kilisito atende kaya mwe mioyo yenyu kwa kumhuwila. Naho mnde mtoga na nk'hongelo mwo lukunde, ¹⁸ vileke nyuwe hamwenga na want'hu wose wa Mnungu, mdahe kumanya ivo lukunde lwa Yesu lukwenela kwa uzangalamu, naho kwa uhale, na utali kuita kulanga, naho kwa utali wa hasi. ¹⁹ Heiye, mdahe kumanya lukunde lwa Kilisito lukujink'ha umanyi wose, mmemezwe vitendese ukintizi wo ugima no udahi za Mnungu.

²⁰ Mnungu, adaha kudamanya kujink'ha yadya kikulombeza hegu kubanikanyanya, kuligana no ludole lwakwe zikudamanya ndima mndani mwetu. ²¹ Ukulu unde kwa Mnungu na mwe difyo dya wahuwila wa Kilisito na mwa Kilisito Yesu mazuwa yose na ulo na ulo. Taile

4

Uhamwenga mwo Mwili wa Kilisito

¹ Haluse, miye mvugailwa kwa kudamanya ndima ya Zumbe, nawalobezani mwikale kuligana no lwitango mwitangilwe ni Mnungu.

² Mnde wakweseleza mioyo, naho wajalamu, naho want'hu wano ugoja, mkafinyiliza kila yumwenga kwa miyawe kwa sila yo lukunde.

³ Kombekeni kuulela umwenga ukwigalwa ni

Muye ywa Mnungu kwa kuuwamila utondowazi ukuwaikani hamwenga. ⁴ Wiyuko mwili umwenga wa Kilisito na Muye ywa Mnungu yumwenga, enga ivo mwili na kawiiilo dili kawiiilo dimwenga mwitangilwe ni Mnungu. ⁵ Eyuko Zumbe yumwenga na mhuwi umwenga, no ubatizo umwenga, ⁶ naho eyuko Mnungu yumwenga uyo Tate ywa wose, naho Zumbe ywa wose, adamanya ndima mwa yose, naho mwa wose.

⁷ Naho kila yumwenga ywetu kenk'higwa geleko hediina maliho kuligana na viya Kilisito amwink'hile. ⁸ Enga ivo viwandikwe mwa Mawandiko Akukile kugamba.

Umwo apawaga kulanga vitendese,
aitaga na wengi watahigwe,
niyo awenk'haga want'hu mageleko.

⁹ Haluse niyo imbwai, ikalongwa kugamba, nakaita kulanga? Nuko kugamba, nk'hongo nakaselesa hasi ye isi. ¹⁰ Naivo uyo asele aha he isi, ni yehe aitile kulanga kwe zimbingu zose, vileke Useuta wakwe wenele isi yose. ¹¹ Niye awenk'hile want'hu mageleko, wamwenga kawatenda kunda wegala ulosi, wamwenga walotezi, wamwenga walotezi, wamwenga nawo kawatenda wadimi wamwenga nawo kawatenda wahinizi. ¹² Nakatenda ivo vileke awaike lumwe want'hu wa Mnungu kwa ndima ya Kilisito vileke umwili wa Kilisito ukule, ¹³ naivo suwe chose kiubwiile umwenga kwa mhuwi wetu na mwo kumanya Mwana Mnungu, naswe hamwenga kikule mpaka kinde kikint'hile enga Kilisito mwenye ivo eli. ¹⁴ Hekinde naho enga

wana wakembe, kikajubwaniswa uko na uko ni nk'hung'uto ya mahinizo yakuhinizwa ni want'hu wadant'hi vileke wawazaganye watuhu kwa nyambi zawe. ¹⁵ Mna kina ubilikiza ikindedi kwa moyo wa lukunde nekikule mwe kila kint'hu vileke kinde enga Kilisito, uyo eli mtwi wa wahuwila wose. ¹⁶ Mwo ulongozi wakwe, mwili wose walunganywa hamwenga aho kila nk'hwali ikawambiza umwili, naho kila nk'hwali na kilungo kikadamanya indima yakwe. Ivo umwili wakula no kukezenga wenye kwa lukunde.

¹⁷ Haluse nalonga uwona no kuwakanyani kwa zina dya Zumbe, mse kwikala enga want'hu hewe mmanyize Mnungu, wata fanyanyi zawe heziina kint'hu, ¹⁸ naho ubala wawe umwo lwiza. We hale no ugima wa Mnungu kwa ivo weli wahezi, ne zink'hani mwe mioyo yawe. ¹⁹ Waganika, naho heweina soni, wengila mwe kuhuja, wadamanya kipump'ha kila mbuli za usavu, naho waungisa kudamanya usavu.

²⁰ Mna nyuwe hivo ivo mhinile mwa Kilisito.

²¹ Kindedi nomwiva zimbuli za Yesu, niyo mwahinizizwa mwa yehe kugamba ukindedi umwakwe. ²² Haluse, lekeni lugendo lwenyu lwa kale, enga mnt'hu akuhambula suke, udyu unt'hu wenyu wa kale wandaga ukabanangwa ni kumunk'wamunk'wa munk'hwa kwakwe. ²³ Ketendeni uhya mwe mioyo yenyu ne zifanyanyi zenyu, ²⁴ valeni unt'hu uhya enga viya mnt'hu akuvala suke mp'hya, uumbigwe ukeigile Mnungu, udyu ukukelavanya mwo wikazi wo uwagilwa no ukuki no ukindedi.

²⁵ Elo haluse, lekeni udant'hi, kila yumwenga

amgambile mhuwila miyawe ikindedi, kwaviya kila yumwenga ni kilungo cho umwili wa Kilisito. ²⁶ Uneva mnafa maya, msekuzumila amaya yenyu yaleke mdamanye wavu, naho zuwa dise kuswa maya yenyu yande yamlawani. ²⁷ Mnase kumwink'ha Mwavu luneka lolose. ²⁸ Mbavi ase kubawa, akonge kudamanya ndima yedi kwa mikono yakwe vileke ande ne vint'hu va kumwambiza mkiwa. ²⁹ Msekulonga milosi iihile, mna inde niidya iyedi ikuwazenga watuhu, vileke yadya mkulonga yegale uwedi kwa wose wakuyeva. ³⁰ Msekumgela kinyulu Muye ywa Mnungu ywa Mnungu, kwaviya Muye ywa Mnungu ni kiwalo cha Mnungu kwenyu kugamba nyuwe ni want'hu wakwe, naho ni kiwalo cha kugamba dizuwa dyeza dya Mnungu kuwaikani walekelwa. ³¹ Haluse, lekeni nkwasu na maya na vugo na kulonga vihile na wiihi wa namna zose. ³² Mnde na moyo wedi wakufilana mbazi, kila yumwenga amuusile miyawe wavu wakwe, enga viya Mnungu awausileni nyuwe wavu wenyu kwo mbokela Zumbe Yesu.

5

Kwikala mwo un'gazi

¹ Mkeige na Mnungu kwakila kint'hu mkudamanya, kwaviya nyuwe mwi wanawe awaungise. ² Wikazi wenyu ulongozwe ni lukunde enga viya Kilisito akiungise, niyo akelava yehe mwenye akomwe kwajili yetu, enga malavo yana mhemp'he wedi yakumwelela Mnungu.

³ Kwaviya nyuwe mwi want'hu wa Mnungu, haviwagilwe mbuli za uhabwasi na usavu hegu

ugubaguba, vise kugeza kutambulwa mwenyu.
⁴ Naho mbuli za soni, ubwalasi, uhungu, ayo yose hayawagilwe kwenyu, mbuli za kumtogola Mnungu nizo zikuwagila. ⁵ Manyeni kugamba mhabwasi yoyose na msavu na mgubaguba, uko nako ni enga kuvika mahili, hegu mnt'hu yeyose ywa ivo haande na hant'hu kwo Useuta wa Kilisito na Mnungu.

⁶ Msekuzumila kudant'hilizwa ni mnt'hu kwa milosi ya uhezi, naho kwajili ye zimbuli enga izo maya ya Mnungu nayawezile wose wakulemela kumhuwila. ⁷ Ivo msekunda hamwenga na woho. ⁸ Hadya nk'hongo mwandaga mwo lwiza, mna mwize mnde want'hu wa Mnungu, mmwo ung'azi, ivo mwaungwa kwikala viwagile want'hu wo ung'azi, ⁹ kwaviya ung'azi wegala kila kint'hu chedi, no kutendigwa kunda wedi no ukindedi. ¹⁰ Kombekeni kumanya yadya yakumuwagila Zumbe. ¹¹ Mnasekudamanya mbuli ziihile za mwo lwiza heziina wambizi wowose, vituhu vakwe zitendeni zimanyike kwa want'hu. ¹² Mbuli zikudamanywa kifiso ni want'hu hewe mmanyize Mnungu, zagela soni hata kuzisimuila. ¹³ Mna zimbuli zikudamanywa ho ung'azi, ikindedi chakwe chalavanywa, ¹⁴ naho kila kiya kilavilizwe, kizangazwa. Ung'azi nuwo ukulaviliza kila kint'hu. Nivo vikuleka igambigwa,
 Inuka weye ugonile,
 naho uuyuke,
 yehe mwenye Kilisito naakuzangazile.

¹⁵ Mndilise na wengele mwo wikazi wenyu. Mse kwikala enga wabwalasi, vituhu vakwe

mwikale enga wata umanyi. ¹⁶ Mtendele vedi luneka mnanalo, kwaviya mazuwa aya yaihisia. ¹⁷ Mse kunda wahezi, mna mgeze kuzungula kiya Mnungu akumuungani mdamanye. ¹⁸ Msekukolwa, kwaviya neiwatendeni mmanye mbuli hezikumanyika na haheina kumanya nokulailei, mna mlongozwe ni Muye ywa Mnungu mwo wikazi wenyu. ¹⁹ Simuileni kwa milosi ya zabuli ne mila, naho mmuimbile Zumbe mila na zabuli kwa nt'hogola mwe mioyo wenyu. ²⁰ Mtogoleni Mnungu mazuwa yose kwa kila kint'hu, kwa sila ya zina dya Zumbe ywetu Yesu Kilisito.

Walume na Wakazi wawe

²¹ Kila yumwenga amtegeleze miyawe kwa kumtegeleza Kilisito.

²² Nyuwe wavele muwategeleze walume zenyu, enga kumtegeleza Zumbe.

²³ Kwaviya mgosi ana udahi kwa mkaziwe, enga viya Kilisito naye eli na udahi mwa want'hu wamhuwile, naho niye Mlokozi wa want'hu wamhuwile Kilisito, uwo nuwo umwili wakwe. ²⁴ Enga want'hu wamhuwile Kilisito ivo wakumtegeleza Kilisito, enga iivo wavele nao wawategeleze wagosi zawe mwe zimbuli zose. ²⁵ Wagosi nanywe waungiseni wavele wenyu enga viya Kilisito awaungisaga want'hu wamhuwile, niyo aulava ugima wakwe kwajili yawe, ²⁶ vileke awasunt'he wamzumile Kilisito kwa mbuli ya Mnungu, akawatenda wahuwila wose wakukizwe kwa mazi na ulosi. ²⁷ Na ivo awatende want'hu wamhuwile Kilisito wande wakwe wakanda want'hu wa Mnungu, naho

heweina malema, heena mabalo hegu usavu wowose. ²⁸ Ivo wagosi wawaungise wavele wawe enga viya wakuiungisa imili yawe, naho yeyose akumuungisa mkaziwe akeungisa yehe mwenye. ²⁹ Hakuna mnt'hu yeyose akuwiihiya umwili wakwe mwenye, vituhu vakwe awink'ha nk'hande na kuuvala suke. Ivo nivo Kilisito akudamanya kwa want'hu wose wamhuwile, ³⁰ kwaviya suwe ki vilungo vo mwili wakwe. ³¹ Enga ivo iwandikwe mwo Mawandiko Usuntike, Kwa mbuli ino Mgesi naamleke ise na nine, naalungane na mkaziwe, naho waidi awa nawande ni wamwenga. ³² Hana kindedi kikefisile, kigubulwe mwa maandiko uno, mna naona kugamba imbuli ino ni ya Kilisito na wahuwila wakwe wose. ³³ Mna naho aya ni ya nyuwe, kila mnume aungwa amuungise mkaziwe enga ivo akukeungisa mwenye, naho kila mvele aungwa kumtegeleza mgosiwe.

6

Wana na welesi wawe

¹ Nyuwe wana, weveni welesi wenyu kwaviya nyuwe ni wa Zumbe, naho icho ni kint'hu chedi. ² Iwandikwa mwa Mawandiko Akukile, uwategeleze welesi wenyu. Ino niyo miko ya nk'hongo ine ndagano, ³ vileke unde na uvikilwa mwo wikazi wako, naho wikale mazuwa mengi mwe isi. ⁴ Na nyuwe watate, mse kuwasogola wana wenyu mna waleleni enga ivo vikumwelela Zumbe kwa kulagisa na mahinizo yedi.

Watumwa na wakulu wawe

⁵ Nyuwe watumwa, weveni wakulu wenyu aha he isi kwa wogofi na moyo wose, damanyeni ivo kwa moyo wedi vikuligana na kumdamanyila Kilisito. ⁶ Naho mse kudamanya du umwo wakamkaulani vileke muwelele want'hu, mna mwaungwa mdamanye kwa moyo, enga viya akuunga Mnungu, kwaviya nyuwe mwi watumwa wa Kilisito. ⁷ Damanyeni ndima ya Zumbe kwa kinyemi, naho hiyo kwa kuwawagila want'hu. ⁸ Kumbukileni kugamba yeyose akudamanya uwedi, ande mtumwa hegu mlekelwa, naahokele nt'hunyo ya Zumbe.

⁹ Nyuwe wakulu nanywe, damanyeni aayo kwa watumwa wenyu naho msekuwatisa. Mmanyne kugamba nyuwe na watumwa wenyu nyose mwi wa uuyo mkulu yumwenga ywa kwe mbingu, akuwasengela wose haheina kwazagula.

Nk'hondo ye kimuye

¹⁰ Nabindiliza kwa kugamba, Mnungu awenk'heni kutoga mwo kulungana na Zumbe naho kwa wambizi wo udahi wakwe. ¹¹ Kekakeni vitowanilo vose mkwink'higwa ni Mnungu, vileke mdahe kuzihuma zinyambi ziihile zo Mwavu. ¹² Kwaviya hakikuhigana na want'hu wa mwe isi, mna chahigana na useuta na udahi na wakulu we diziza idi, naho chahigana na mafyo ya mp'hepo ziihile mwe isi ye kimuye. ¹³ Kwaivo, kekakeni vitowanilo vose mkwink'higwa ni Mnungu vileke mnde wadahi mwe dizuwa dyo wiihi dikeza kuwezilani naho mkabinda ukuhina, msigale mtogile.

¹⁴ Naho keikeni lumwe, naho mkekake ukindedi, unde enga mkoa mwe vigudi venyu, naho kutendigwa wedi kwenyu kunde enga nk'hindo mwe vifuwa venyu, ¹⁵ no kumunk'wamunk'wa kubilikiza Mbuli Yedi yo utondowazi inde enga vilatu mwe viga venyu. ¹⁶ Kwa kongezela, mhuwi unde enga nk'hindo mwe mikono yenyu, mdahe kuizima misale yo moto yo Mwavu. ¹⁷ Hokeleni ukombolwa enga taji yenyu ye chuma, Ulosi wa Mnungu nawo unde sime mkwink'higwa ni Muye ywa Mnungu. ¹⁸ Mlombezeni Mnungu mazuwa yose, mkamlombeza wambizi wakwe. Mnde mkamvika Mnungu kwa udahi wa Muye ywa Mnungu. Kwaivo kauliseni haheina kusokela mkawamlombeza Mnungu want'hu wose. ¹⁹ Naho mnilombezele kwa Mnungu anink'he cho kulonga, nidahe kuwagambila want'hu ikinyele che Mbuli Yedi haheina wogofi. ²⁰ Miye ni msigiilwa ywa Mbuli Yedi, hamwenga na kugamba ivi haluse ni mwe divugailo. Lombezeni vileke ninde mdahi mwo kuibilikiza Mbuli Yedi enga ivo huungwa kuibilikiza.

Ndamsa zo mzigilizo

²¹ Tukiko, ndugu yetu kikumuungisa, mtumwa mhuwilwa mwe kudamanya ndima ya Zumbe, naawagambileni zimbuli zangu zose vileke mmanyeye ivo nili. ²² Namwigala kwenyu vileke mmanyeye zimbuli zetu naho awageleni moyo.

²³ Mnungu Tate na Zumbe Yesu Kilisito awenk'heni nyuwe wahuwila weetu wose utondowazi na lukunde hamwenga na mhuwi.

24 Wedi wa Mnungu unde na want'hu wose wakumuunga Zumbe ywetu Yesu Kilisito kwa lukunde holwiina uheelo.

Ndagano mp'ya kwa wantu wose
The New Testament in the Nguu language of Tanzania
copyright © 2014 The Word for the World and Pioneer Bible Translators

Language: Nguu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Word For The World

Zigua & The New Testament in Nguu

This translation, published by The Word for the World Bible Translators and Pioneer Bible Translators, was published in 2014.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact The Word for the World Bible Translators at www.twftw.org.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

6307d7de-b501-5b20-8c25-739674dbccac